

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

**Циклова комісія соціально-гуманітарних, філологічних дисциплін
та фізичної підготовки**

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

навчальної дисципліни «Основи теорії гендеру»
вибіркових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
272 Авіаційний транспорт
Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і авіадвигунів

Кременчук 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 №7

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу Харківського
національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 28.08.2023 №1

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 №7

Розглянуто на засіданні циклової комісії соціально-гуманітарних, філологічних дисциплін та фізичної підготовки, протокол від 28.08.2023 №1

Розробник: викладач циклової комісії соціально-гуманітарних, філологічних дисциплін та фізичної підготовки, спеціаліст вищої категорії Кошева Ю.В.

Рецензенти:

1. Доц.кафедри соціальних та економічних дисциплін ХНУВС, відповідальна з гендерних питань Кременчуцького льотного коледжу ХНУВС Петченко М.В.
2. Викладач циклової комісії соціально-гуманітарних, філологічних дисциплін та фізичної підготовки Кременчуцького льотного коледжу ХНУВС, доктор філософії, викладач вищої категорії, викладач-методист Кірюхіна М.В.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські	Практичні	Лабораторн	Самостійна робота	
Семестр № 4							залік
Тема № 1. Гендер як соціальний феномен.	10	2		2		6	
Тема№ 2. Гендерна соціалізація і формування фемінностей та маскулінностей.	8	2				6	
Тема № 3. Виховання та освіта.	10	2				8	
Тема № 4. Гендерні стереотипи та ролі у суспільстві.	14	2		4		8	
Тема № 5. Гендер і ринок праці.	16	4		4		8	
Тема № 6. Гендер і політика.	10	2				8	
Тема № 7. Гендер і чоловіки.	10	2				8	
Тема № 8. Гендерне насильство.	12	4				8	
Всього годин за семестр №4:	90	20		10		60	

2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Не передбачено

3. Методичні вказівки до практичних занять

Тема № 1: Гендер як соціальний феномен.

Практичне заняття: Гендер як соціальний феномен

Навчальна мета заняття: ознайомити здобувачів освіти з основами гендерної теорії, вивчити базові поняття, простежити вплив гендеру на різні сфери суспільного життя, закріпити інтерес до подальшого опанування ідеї гендерної рівності.

Кількість годин: 2 години.

Місце проведення: навчальний кабінет коледжу

Навчальні питання:

1. Історичні аспекти розвитку та сучасний стан гендерних досліджень.
2. Основні теорії гендеру: теорія соціального конструювання гендеру; гендер як стратифікаційна категорія; гендер як культурна метафора.
3. Гендерні аспекти у різних сферах суспільного життя.

План проведення заняття:

1. Порядок проведення вступу до заняття.
2. Порядок проведення основної частини заняття.
1. Робота над першоджерелами:
 - М. Кімелл «Гендероване суспільство»;
 - Сандра Бем «Лінзи гендеру».
2. Наведіть вислови відомих громадських та політичних, наукових діячів, що аргументують важливість забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.
3. Порядок проведення заключної частини.

Запитання для самоаналізу та самоперевірки:

1. Які зрушення намітилися у сфері гендерної політики?
2. Які прояви гендерного дисбалансу у різних сферах суспільного життя?
3. У чому полягає зміст основних концепцій гендеру?

Література.

1. Гендерний аналіз українського суспільства. – Київ: ПРООН, 1999.
2. Гендер для медій. Маєрчик М., Плахотнік О., Ярманова Г. (ред.) Гендер. К.: Критика, 2013. – 220 с.
3. Гендерні медійні практики: Навчальний посібник із гендерної рівності та недискримінації для студентів вищих навчальних закладів / Колектив авторів. – Київ, 2014. – 206 с.
4. Гендерні стереотипи та ставлення громадськості до гендерних проблем в українському суспільстві. – К.: Інститут соціології НАНУ, 2007. – 143 с.
5. Гендерний паритет в умовах розвитку сучасного українського суспільства. – Київ, 2003. – С. 50-79.
6. Запобігання домашньому насильству і торгівлі жінками. – К.: Україна, 2001. – 256 с.
7. Кімелл М. Гендероване суспільство. – Київ, Сфера, 2003, 494с.
8. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок // Наші людські права: Посібник з жіночих людських прав / Пер. з англ.. – К.: Карпати, 1996

Тема № 4: Гендерні стереотипи та ролі у суспільстві.

Практичне заняття: Гендерні стереотипи та ролі у суспільстві.

Навчальна мета заняття: розглянути групи гендерних стереотипів, проаналізувати конструктивні та деструктивні їх функції, проілюструвати суперечність, коли суспільні очікування та настанови щодо усталеної поведінки вступають у конфлікт із прагненнями особистості.

Кількість годин: 4 години.

Місце проведення: навчальний кабінет коледжу

Навчальні питання:

1. Групи гендерних стереотипів:

1.1. Стереотипи маскулінності-фемінності;

1.2. Стереотипи, пов'язані із відмінностями у змісті праці;

1.3. Уявлення про розподіл сімейних і професійних ролей між чоловіками і жінками;

1.4. Стереотипи щодо зовнішності та вимог до неї.

2. Негативні тенденції, спричинені побутуванням гендерних стереотипів

3. Рекомендації щодо відходу від стереотипних уявлень про місце та призначення жінок і чоловіків у суспільстві.

План проведення заняття:

1. Порядок проведення вступу до заняття.

2. Порядок проведення основної частини заняття.

Завдання для виконання:

1. Опрацювати тему відповідно до плану заняття.

2. Знати визначення основних понять: гендерний стереотип, маскулінність, фемінність.

3. Провести вправи «Стань на позицію», «Ціна стереотипу».

4. Виробити рецепт від гендерних стереотипів.

5. Перегляд навчального фільму «Гендер у нашому житті» (ПРООН-ЄС, 2011 р.). Молодими людьми – героями фільму – піднімаються і переосмислюються традиційні питання сімейних стосунків та професійних ролей, поведінки хлопців і дівчат, можливостей самореалізації особистості тощо.

6. Перегляд та написання відгуку на навчальні документальні фільми:

«Стереотипні образи жінок і чоловіків у рекламі» (із серії «Незручна тема»), у якому звертає увагу на гендерно-стереотипізовані рекламні образи, штучність їх створення, масового тиражування та небезпеки наслідування.

3. Порядок проведення заключної частини.

Поточні контрольні питання:

1. В який спосіб впливають стереотипи?

2. Чи відчували Ви на собі дію стереотипів? Як Ви почувалися?

3. Які способи подолання гендерних стереотипів?

Література.

1. Гендерний аналіз українського суспільства. – Київ: ПРООН, 1999.

2. Гендер для медій. Маєрчик М., Плахотнік О., Ярманова Г. (ред.) Гендер. К.: Критика, 2013. – 220 с.
3. Гендерні медійні практики: Навчальний посібник із гендерної рівності та недискримінації для студентів вищих навчальних закладів / Колектив авторів. – Київ, 2014. – 206 с.
4. Гендерні стереотипи та ставлення громадськості до гендерних проблем в українському суспільстві. – К.: Інститут соціології НАНУ, 2007. – 143 с.
5. Гендерний паритет в умовах розвитку сучасного українського суспільства. – Київ, 2003. – С. 50-79.
6. Запобігання домашньому насильству і торгівлі жінками. – К.: Україна, 2001. – 256 с.
7. Кімелл М. Гендероване суспільство. – Київ, Сфера, 2003, 494с.
8. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок // Наші людські права: Посібник з жіночих людських прав / Пер. з англ.. – К.: Карпати, 1996

Тема № 5: Гендер і ринок праці.

Практичне заняття: Гендер і ринок праці.

Навчальна мета заняття: проаналізувати вплив гендерного фактору на процес професійного становлення особистості, обґрунтувати доцільність балансу особистої та професійної сфери життя жінок і чоловіків.

Кількість годин: 4 години.

Місце проведення: навчальний кабінет коледжу

Навчальні питання:

1. Гендерний аналіз сфери зайнятості.
2. Фактори дискримінації за ознакою статі на ринку праці: вік, сімейний стан, фізичний статус, освіта.
3. Синдром професійного вигорання та професійна кар'єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти
4. Баланс особистої та професійної сфери життя жінок і чоловіків.
5. Практики забезпечення гендерної рівності у сфері праці: міжнародний досвід.

План проведення заняття:

1. Порядок проведення вступу до заняття.
2. Порядок проведення основної частини заняття.

Завдання для виконання:

1. Опрацювати тему відповідно до плану заняття.
2. Знати визначення основних понять: дискримінація, сексизм, ейджизм, лукізм, расизм, дружнє до сім'ї робоче середовище, кар'єра, сегрегація на ринку праці.

Практичне завдання:

1. Перегляньте та напишіть відгук на навчальні фільми:

- Навчальний фільм «Про кар'єру жінок і чоловіків» (із циклу «Незручна тема», 2007 р.). Цей фільм дає відповіді на питання, чому українські жінки за однакову з чоловіками роботу отримують на 30-40 % менше платні, ніж чоловіки; чому 80% керівників в Україні – чоловіки? Піднято питання щодо можливостей, проблем та успіхів жінок і чоловіків у створенні кар'єри, розглянуто перешкоди на шляху професійного становлення жінок.

- Навчальний фільм «Гендер на роботі та в бізнесі» (ПРООН-ЄС, 2011 р.). Документальний фільм про різноманітний світ професій, які можуть обирати жінки і чоловіки, щоб бути реалізованими та щасливими. У фільмі представлені різні образи: наприклад, жінка-коваль, чоловік-народний майстер із вишивки, жінка-майор, жінка-відеооператор, чоловік-бібліотекар, чоловік-бібліотечний блогер, жінка-Голова правління банку, чоловік-флорист. Звертає на себе увагу питання нестереотипного хобі, яке часто стає запорукою успішної професійної самореалізації. Якості характеру теж значною мірою впливають на особистісний вибір у професії та побудову кар'єри.

- Короткометражний фільм «Майстерність не має статі» (виготовлений у рамках конкурсу «Ген рівності», Проект ПРООН-ЄС, 2011 р.).

3. Порядок проведення заключної частини.

Поточні контрольні питання:

1. Які фактори впливають на професійне самовизначення?
2. Які перепони стоять на шляху побудови кар'єри? Які способи їх подолання?
3. Назвіть складові кар'єрного зростання?
4. Чи є виправданим поділ професій на «чоловічі» та «жіночі»?
5. Чому виникають нерівні умови в оплаті праці?
6. Від чого залежить успіх у роботі?

Література.

1. Гендерний аналіз українського суспільства. – Київ: ПРООН, 1999.
2. Гендер для медій. Маєрчик М., Плахотнік О., Ярманова Г. (ред.) Гендер. К.: Критика, 2013. – 220 с.
3. Гендерні медійні практики: Навчальний посібник із гендерної рівності та недискримінації для студентів вищих навчальних закладів / Колектив авторів. – Київ, 2014. – 206 с.
4. Гендерні стереотипи та ставлення громадськості до гендерних проблем в українському суспільстві. – К.: Інститут соціології НАНУ, 2007. – 143 с.
5. Гендерний паритет в умовах розвитку сучасного українського суспільства.

– Київ, 2003. – С. 50-79.

6. Запобігання домашньому насильству і торгівлі жінками. – К.: Україна, 2001. – 256 с.

7. Кімелл М. Гендероване суспільство. – Київ, Сфера, 2003, 494с.

8. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок // Наші людські права: Посібник з жіночих людських прав / Пер. з англ.. – К.: Карпати, 1996